

Perjantaina 12. huhtikuuta 2002 kello 12 esitetään Turun yliopistossa Tauno Nurmela -salissa (päärakennus, Yliopistonmäki) julkisesti tarkastettavaksi kasvatustiet. lis. Esko Olavi Ahon väitöskirja "Historialliset kertomukset lukiolaisten kirjoittamina". Virallisina vastaväittäjinä toimivat prof. Sirkka Ahonen Helsingin yliopistosta ja prof. Hannu Salmi Turun yliopistosta sekä kustoksena prof. Arja Virta.

KL Esko Aho on syntynyt 1965 Turussa ja kirjoittanut ylioppilaaksi 1984 Juhana Herttuan lukiosta. Hän on valmistunut Turun yliopistosta filosofian kandidaatiksi 1992 ja kasvatustieteen lisensiaatiksi 2000. Hän toimii ma. yliopistonlehtorina Joensuun yliopistossa. Väitös kuuluu kasvatustieteiden alaan.

Vaittelijan yhteystiedot toimittajia varten: puhelinnumero työhön 040 5871147 ja kotiin (02) 235 2568.

Vaittelijan kuva löytyy osoitteesta: http://www.utu.fi/vaittelijat/aho_esko_jpg

Ohessa seloste väitösaiheesta.

Ann. Univ. Turkuensis C 177

ISBN 951-29-2084-0

Väitöskirjan myynti: Turun yliopiston kirjakauppa, tykk@utu.fi, p. (02) 333 6661

LUKIOLAISET KATSOVAT HISTORIAA OMAN PERSOONANSA KAUTTA

KL Esko Ahon väitöstutkimuksessa tarkastellaan lukiolaisten historianäkemyistä heidän kirjoittamiensa kertomusten perusteella. Tutkimus perustuu vuosina 1998 - 2000 suoritettuun opetuskokeiluun. Opetuskokeilussa tetyille lukion oppilaille annettiin tehtäväksi kirjoittaa historiallisia kertomuksia. Näissä kertomuksissa käsiteltiin Suomen historian 1800- ja 1900-lukua. Opetuskokeiluun osallistui kaikkiaan 144 oppilasta, jotka ryhmissä työskennellen loivat yhteensä 52 kertomusta.

Tutkimustuloksista paljastui erityisesti se, että lukiolaiset tarkastelevat historiaa paljolti oman persoonansa kautta. Oppilaiden lähestymistavassa korostuivat sukupuoleen liittyvät näkökulmat, ja siten esimerkiksi pojat kokivat historiaa hyvin miehisessä valossa.

Empirian tarkastelussa huomioitiin kertomusten kaksijakoinen perusluonne, sillä oppilastyöt olivat sekä historiallisiin faktoihin että tekijöiden luomaan fiktion perustuvia teoksia. Kertomuksia tarkasteltiin siten kahdesta näkökulmasta: faktan ja fiktion mukaan.

Tutkimuksen ensimmäisenä näkökulmana oli selvittää "historiankirjoituskellisesti" sitä, miten lukiolaiset tulksivat historian tapahtumia. Tämä luokittelu toteutettiin Jörn Rösenin typologian perusteella. Rösen löytää kertomuksille neljä eri luokkaa: traditionaalisen, esimerkinomaisen, kriittisen sekä geneettisen kertomuksen. Rösenin typologian avulla kaikki 52 työtä sijoitettiin omiin luokkiinsa.

Rösenin luokituksen perusteella suoritettu jaottelu osoitti, että enemmistössä oppilastoita historiaa tulkittiin joko traditionaalisesti tai esimerkinomaisesti. Geneettisiä töitä löytyi vähemmän ja kriittisiä töitä ei esiintynyt lainkaan. Valtaosa geneettisistä töistä oli tyttöryhmien laatimia.

Tutkimuksen toisessa näkökulmassa tarkasteltiin oppilastöiden fiktiivisyyttä, erityisesti juonia sekä henkilöahmoja. Kertomusten juonia tarkasteltiin Northrop Fryen käsitysten perusteella. Frye on tunnistanut sekä määrittänyt kirjallisia teoksista neljä eri tyyliä, ja hänen kriteeriensä avulla eri kertomukset sijoitettiin romanssin, komedian, tragedian tai satiirin luokkaan kuuluviksi. Oppilaat suosivat muutamia kirjallisia tyyliä, sillä kertomukset laadittiin lähinnä romanttiseksi tai traagiseksi. Oppilastöiden joukosta löytyi vain muutamia komedioita ja satiireja.

Oppilaat käyttivät myös kuvauksessaan normaalisti ulkoista kerrontaa, ja valtaosasta töitä löytyi ainoastaan pinnallisiksi luokiteltuja henkilöahmoja. Kertomuksista löytyneet henkilöahmot luokiteltiin puolestaan kahteen eri ryhmään: pinnallisiin sekä syvällisiin henkilöahmoin. Henkilöahmojen luokittelussa nojattiin erityisesti Seymour Chatmanin ja E. M. Forsterin käsitteisiin.